

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie w I Wydziale Cywilnym w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Marcin Borcuch

Protokolant: Piotr Brodowski

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2015 roku w W. na rozprawie

sprawy z powództwa M. J., Z. G., B. S., M. B., A. S. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę (...)

o zapłatę

1. **zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz M. J. kwotę 896 000 (osiemset dziewięćdziesiąt sześć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 maja 2015 roku do dnia zapłaty;**
2. **oddala powództwo M. J. w pozostałym zakresie;**
3. **zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz Z. G. kwotę 896 000 (osiemset dziewięćdziesiąt sześć tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 maja 2015 roku do dnia zapłaty;**
4. **oddala powództwo Z. G. w pozostałym zakresie;**
5. **zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz B. S. kwotę 298 666 (dwieście dziewięćdziesiąt osiem tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 maja 2015 roku do dnia zapłaty;**
6. **oddala powództwo B. S. w pozostałym zakresie;**
7. **zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz M. B. kwotę 298 666 (dwieście dziewięćdziesiąt osiem tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 maja 2015 roku do dnia zapłaty;**
8. **oddala powództwo M. B. w pozostałym zakresie;**
9. **zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz A. S. (1) kwotę 298 666 (dwieście dziewięćdziesiąt osiem tysięcy sześćset sześćdziesiąt sześć) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 maja 2015 roku do dnia zapłaty;**
10. **oddala powództwo A. S. (1) w pozostałym zakresie;**
11. **ustala, że koszty postępowania w zakresie roszczenia M. J. ponosi Skarb Państwa w całości, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu;**

12. ustala, że koszty postępowania w zakresie roszczenia Z. G. ponosi Skarb Państwa w całości, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu;

13. ustala, że koszty postępowania w zakresie roszczenia B. S. ponosi Skarb Państwa w całości, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu;

14. ustala, że koszty postępowania w zakresie roszczenia M. B. ponosi Skarb Państwa w całości, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu;

15. ustala, że koszty postępowania w zakresie roszczenia A. S. (1) ponosi Skarb Państwa w całości, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 listopada 2010 roku wniesionym przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę (...) powódki M. J. i Z. G. żądały zapłaty kwot po 450 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty, natomiast powódki B. S., M. S. i A. S. (1) kwot po 150 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powódki wskazały, iż żądają zapłaty odszkodowania za szkodę powstałą w wyniku wydania decyzji administracyjnej przez Prezydium Rady Narodowej w (...) z dnia 14 stycznia 1960 roku, na podstawie dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów (...), odmawiającej ustanowienia prawa własności czasowej nieruchomości położonej przy ul. (...) w W.. Jak wskazuje strona powodowa do tej nieruchomości prawo własności w dacie wejścia w życie dekretu przysługiwało A. S. (2), którego następcami prawnymi są powódki. Samorządowe Kolegium Odwoławcze decyzją z dnia 16 listopada 2007 roku stwierdziło nieważność ww. decyzji. Powódki wystąpiły do Prezydenta (...) o rozpoznanie wniosku A. S. (2) o ustanowienie na ich rzecz własności czasowej wskazanej wyżej nieruchomości, natomiast postępowanie wywołane przedmiotowym wnioskiem na datę wniesienia pozwu nie zostało zakończone. Powódki swoje roszczenie wywodziły w związku z wydaniem decyzji administracyjnej niezgodnej z prawem opierając je na regulacji art. 160 k.p.a. (pozew k. 2 – 9).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o odrzucenie pozwu w związku z czasową niedopuszczalnością drogi sądowej, oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. Pozwany zakwestionował powództwo co do zasady jak i wysokości. Podniósł zarzut przedwczesności powództwa wskazując na niezakończenie postępowania administracyjnego bowiem na podstawie art. 160 § 5 k.p.a. dopiero strona niezadowolona z przyznanego odszkodowania na drodze postępowania administracyjnego może wnieść powództwo do sądu powszechnego. Pozwany podniósł również, że strona powodowa nie wykazała, iż na skutek wadliwej decyzji poniosła szkodę, jak również związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną pozwem szkodą. Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia oraz wskazał, iż w przypadku zasądzenia odszkodowania odsetki winny być naliczone od dnia wydania wyroku (odpowieź na pozew k. 56 – 62).

Pismem z dnia 13 stycznia 2012 roku strona powodowa wskazała, że zakończyło się postępowanie prowadzone przed (...) Warszawy wywołane wnioskiem powódek o przyznanie prawa użytkowania wieczystego do spornego gruntu. Prezydent (...) decyzją z 23 grudnia 2011 roku (nr 579/GK/DW/11) w sprawie o sygn. (...) odmówił powódkom ustanowienia na ich rzecz w trybie art. 7 dekretu z 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów (...) prawa wieczystego użytkowania dawnej nieruchomości (...) oznaczonej numerem hip. „Osada W. D. nr 1 - (...)” o powierzchni 689,4 m⁽⁽²⁾⁾ położonej przy ul. (...) (obecnie ul. (...)) (pismo powódek k. 91).

W piśmie z dnia 20 marca 2012 roku pełnomocnik powódek poinformował, iż powódka M. S. wyszła za mąż oraz zmieniła nazwisko z S. na B. (pismo powódek k. 146).

Strona powodowa pismem z dnia 11 czerwca 2012 roku zmodyfikowała żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie na rzecz M. J. i Z. G. kwot po 866 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty oraz

na rzecz B. S., M. B. i A. S. (1) kwot po 288 666 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty (pismo powódek k. 185 – 189). Następnie w piśmie z dnia 12 grudnia 2014 roku powódki ostatecznie zmodyfikowały roszczenia wnosząc o zasądzenie na rzecz M. J. i Z. G. kwot po 896 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty oraz na rzecz B. S., M. B. i A. S. (1) kwot po 298 666 złotych wraz z ustawowymi odsetkami (pismo powódek k. 469 – 470V).

Strona pozwana wskazała, iż powódki nie wystąpiły z wnioskiem o przyznanie prawa użytkowania gruntu zamiennego (pismo pozwanego k. 111 – 116). Ponadto pozwana zakwestionowała dodatkowo obowiązywanie w dacie wydania decyzji szkodzącej (...) Planu Zabudowania (...) z 1931 roku, który przewidywał na terenie nieruchomości stanowiącej własność poprzednika prawnego powódek a będącej przedmiotem niniejszego sporu „zabudowę luźną lub grupową o wysokości dwóch kondygnacji. Pozwany twierdził, iż w dacie wydania decyzji dekretowej obowiązywał Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Nr 47 z 16 października 1948 roku, zgodnie z którym teren przedmiotowej nieruchomości był przeznaczony pod zespoły mieszkaniowe budownictwa społecznego wraz z terenami przeznaczonymi pod budynki i urządzenia użyteczności publicznej, współżycia społecznego, na cele kulturalne, oświatowe i zaopatrzenia, garaże zbiorowe, postoje, niezbędne dla mieszkańców obszaru objętego planem” (pismo pozwanego k. 225 – 229).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Nieruchomość położona w W. przy ul. (...) (obecnie ul. (...)) o powierzchni 689 m^{((2))} oznaczona numerem hipotecznym „Osada W. D. nr 1 - (...)” leżała na terenie objętym działaniem dekretu z 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na terenie (...) (Dz. U. 1945 nr 50 poz. 279) (bezsporne).

Właścicielem dawnej nieruchomości (...) oznaczonej numerem hip. „Osada W. D. nr 1 - (...)” położonej przy ul. (...) (obecnie ul. (...)) o powierzchni 689 m² w dacie wejścia w życie dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności użytkowaniu gruntów (...), dla której prowadzona była księga wieczysta pod nazwą „(...) nr (...)” był A. S. (2) (dowód: zaświadczenie k. 141; niekwestionowane).

A. S. (2) pismem z dnia 10 grudnia 1948 roku złożył wniosek o ustanowienie na jego rzecz prawa własności czasowej nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) numerem hip. „Osada W. D. nr 1 - (...)” (dowód: wniosek k. 18; niekwestionowane).

Decyzją z dnia 14 stycznia 1960 roku (sygn. GT.III-II-6/Ż/13/60) Prezydium Rady Narodowej w (...) odmówiło ustanowienia prawa własności czasowej przedmiotowej nieruchomości, wskazując iż w planie zagospodarowania przestrzennego nieruchomości ta jest przeznaczona pod „budownictwo spółdzielcze wielokondygnacyjne” (dowód: decyzja k. 19-20).

Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów W.S.M. przy Al. (...) ogłoszony obwieszczeniem Przewodniczącego (...) m. st. Warszawy w Monitorze Polskim nr 77, poz. 691, przewidywał dla przedmiotowej nieruchomości położonej przy ul. (...), przeznaczenie terenu pod zespoły mieszkaniowe budownictwa społecznego wraz z terenami przeznaczonymi pod budynki i urządzenia użyteczności publicznej, współżycia społecznego, na cele kulturalne, oświatowe i zaopatrzenia, garaże zbiorowe i postoje, niezbędne dla mieszkańców obszaru objętego planem (dowód: opinia biegłego z zakresu urbanistyki M. M. k. 310-316; uzupełniająca opinia biegłego z zakresu urbanistyki M. M. k. 349-351; kopia obwieszczenia k. 231; fragmenty planu k. 231-235).

Decyzją z dnia 16 listopada 2007 roku wydaną w sprawie o sygn. KOC/5553/Go/06 Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. stwierdziło nieważność decyzji Prezydium Rady Narodowej w (...) z 14 stycznia 1960 roku znak GT-III-II-6/Ż/13/60 jako wydanej z rażącym naruszeniem prawa (dowód: decyzja k. 21-23).

Prezydent (...) decyzją z dnia 23 grudnia 2011 roku (nr 579/GK/DW/11) zmienioną decyzją z dnia 9 lutego 2012 roku (nr (...)) odmówił powódkom, jako następcom prawnym byłego właściciela przedmiotowej nieruchomości, ustanowienia na podstawie art. 7 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów

na obszarze (...) prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) (dawniej ul. (...)) oznaczonego hip. (...) Nr rej. nip. W- (...) działka nr (...), o pow. 689,4 m⁽⁽²⁾⁾. W uzasadnieniu tej decyzji wskazano, iż brak jest możliwości ustanowienia prawa użytkowania wieczystego (dowód: decyzja k. 93-95 i 140).

W chwili wejścia w życie dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności użytkowaniu gruntów (...) działka hipoteczna 3 z O. W. D. nr 1 miała powierzchnię 689 m², gdyż przed wojną 83 m² zostało sprzedane pod ulicę (...). Po ostatnim podziale działki (...) w skład działki (...) wchodzi 285 m² dawnej nieruchomości (...) (działka (...)), a w skład działki (...) wchodzi 404 m² (działka (...)) w tym bezpośrednio pod budynkiem (...) 12 znajduje się część o powierzchni 250 m² (dowód: opinia biegłego geodety M. P. k. 256-257).

Wartość nieruchomości według stanu na dzień 14 stycznia 1960 roku, przy uwzględnieniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów W.S.M. przy Al. (...) ogłoszonego obwieszczeniem Przewodniczącego (...) (...) w Monitorze Polskim nr 77, poz. 691, a według cen aktualnych wynosi 2 688 000 złotych (dowód: opinia biegłego do spraw szacowania nieruchomości J. B. k. 158-176; uzupełniająca opinia biegłego do spraw szacowania nieruchomości J. B. k. 393-410; II uzupełniająca opinia biegłego do spraw szacowania nieruchomości J. B. k. 449-456).

(...) nie oferowało następcom prawnym A. S. (2) nieruchomości zamiennej, natomiast SKO w W. stwierdziło swoją niewłaściwość do rozpoznania sprawy o przyznanie powódkom odszkodowania i zwróciło im podanie (dowód: pismo k. 327; postanowienie k. 80).

A. S. (2) zmarł w dniu 18 marca 1959 roku. Spadek po nim nabyli: żona J. S. w 1/4 części oraz dzieci M. C., Z. G., H. S. i S. S. (2) po 3/16 spadku każde z nich, z tym, że majątek objęty wspólnością ustawową dziedziczyły dzieci spadkodawcy po 1/4 części spadku każde z nich. W dniu 10 listopada 1976 roku zmarła H. S., spadek po niej nabyła matka J. S. w 3/8 części spadku i rodzeństwo: M. J., Z. G. i S. S. (2) po 5/24 części każde z nich. J. S. zmarła w dniu 10 sierpnia 1984 roku. Spadek po niej odziedziczyły dzieci: M. J., Z. G. i S. S. (2) po 1/3 części spadku każde z nich. W dniu 24 maja 1997 roku zmarł S. S. (2), spadek po nim nabyła żona – B. S. i córki – A. S. (1) oraz M. B. po 1/3 części spadku każda z nich (dowód: postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku k. 14-16; odpisy skrócone aktów stanu cywilnego k. 17, 147).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie okoliczności bezspornych pomiędzy stronami, wymienionych wyżej niekwestionowanych przez strony dokumentów oraz dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu geodezji M. P., urbanisty M. M. i rzeczoznawcy majątkowego J. B..

W ocenie Sądu opinie biegłych sądowych M. P., M. M. i J. B. zostały sporządzone rzetelnie w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia zawodowego biegłych po przeprowadzeniu koniecznych badań i analiz. Opinie są precyzyjne, logiczne, jak również w sposób dokładny i wyczerpujący odpowiadają na zadane biegłym pytania. Opinia M. P. nie była przy tym kwestionowana przez żadną ze stron.

Biegła M. M. w pisemnej opinii uzupełniającej w sposób jasny i rzeczowy odpowiedziała na pytanie zawarte w piśmie pozwanego i po sporządzeniu opinii uzupełniającej strony nie zgłaszały zastrzeżeń do opinii urbanisty.

Również opinia biegłego J. B. była jasna i rzeczowa, a ostatecznie również nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Biegły w sposób logiczny i zwięzły w swoich opiniach uzupełniających odniósł się do zarzutów strony pozwanej. Natomiast decyzja który z wariantów przedstawionych przez biegłego należało przyjąć za podstawę wyliczenia powódkom należnych odszkodowań należała do Sądu.

W takiej sytuacji Sąd uznał, że rozstrzygając niniejszą sprawę należało oprzeć się na opiniach biegłych M. P., M. M. i J. B..

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Przed wszystkim należy zauważyć, że w niniejszej sprawie powódki domagały się od Skarbu Państwa odszkodowania za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnej z prawem decyzji Prezydium Rady Narodowej (...) z dnia 14 stycznia 1960 roku która odmawiała dotychczasowemu właścicielowi przyznania prawa własności czasowej do nieruchomości gruntowej położonej w W. przy ul. (...) oznaczonej numerem hipoteczną „Osada W. D. nr 1- (...)”.

Niewątpliwie powódki w toku niniejszego postępowania przedłożonymi dowodami z dokumentów wykazały, że są następcami prawnym dawnego właściciela nieruchomości stanowiącej nieruchomość położoną w (...) przy ul. (...). W tej sytuacji powódkom przysługiwała legitymacja czynna do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego.

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności powództwa należy ustalić jakie przepisy będą miały zastosowanie do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Stosownie do treści art. 417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. W myśl art. 417 § 2 zd. 1 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Natomiast w odniesieniu do szkód spowodowanych wydaniem przed dniem 01 września 2004 roku ostatecznej decyzji administracyjnej, której nieważność w świetle przepisu art. 156 § 1 k.p.a. lub wydanie z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a. stwierdzono następnie decyzją nadzorczą, podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa stanowi przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 sierpnia 2004 r.. Przepis art. 160 k.p.a. został uchylony z dniem 01 września 2004 roku na mocy art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 roku nr 162 poz. 1692). W myśl art. 5 tej ustawy do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed jej wejściem w życie stosuje się przepisy art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia tej ustawy w życie. W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 roku (III CZP 112/10, Lex numer 751460) Sąd Najwyższy stwierdził, że „do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 01 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a.”

Wobec powyższego stwierdzić należy, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie zastosowanie znajdzie przepis art. 160 k.p.a..

W takiej sytuacji należy rozważyć zarzut Skarbu Państwa dotyczący przedwczesności roszczenia powódek. Uprzednio pozwany wywodził ten zarzut z faktu nierozpoznania wniosku powódek o przyznanie własności czasowej, a w przypadku odmowy przyznania takiego prawa wypłaty odszkodowania zgodnie z art. 160 § 5 k.p.a., jednak w toku procesu pozwany zmienił swoje stanowisko i zarzut ten skoncentrował na okoliczności, iż nie została wyczerpana droga administracyjna wynikająca z treści art. 7 ust. 4 i 5 dekretu o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) z dnia 26 października 1945 roku (Dz. U. Nr 50, poz. 279 z późn. zm.) (dalej zwanego dekretem (...)).

W ocenie Sądu zarzut ten jest zupełnie bezzasadny albowiem stwierdzić należy, że doszło do wygaszenia tego trybu dochodzenia roszczeń z dekretu (...) ustawą z dnia 29 kwietnia 1985 roku o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (tekst jednolity: Dz. U. z 1991 roku, Nr 30, poz. 123 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 sierpnia 1985 r.. Zgodnie z art. 82 ust. 1 powołanej ustawy z dniem wejścia w życie ustawy wygasają prawa do odszkodowania za przejęte przez Państwo grunty, budynki i inne części składowe nieruchomości, przewidziane w art. 7 ust. 4 i 5 i art. 8 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) (Dz. U. Nr 50, poz. 279). Powyższy pogląd znajduje potwierdzenie w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2010 roku sygn. akt I CSK 380/09 (publik. LEX nr 584186).

W ocenie Sądu możliwość dochodzenia odszkodowania na podstawie art. 160 k.p.a. nie może być uzależniona od wyczerpania postępowania przewidzianego w art. 7 ust. 4 dekretu (...). Skarb Państwa jako dłużnik nie może narzucać

wierzycielom sposobu naprawienia szkody (wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 04 marca 2009 roku, I ACa 279/08, niepublikowany).

Niewątpliwie powódki nie dochodzą swojego roszczenia w trybie dekretowym, lecz w oparciu o przepis art. 160 k.p.a., który nie przewiduje konieczności wyczerpania drogi administracyjnej w zakresie uzyskania nieruchomości zamiennej do tego aby na podstawie tego przepisu dochodzić odszkodowania, tym bardziej, że powódki dokonały wyboru sposobu naprawienia szkody, domagając się odszkodowania pieniężnego, a w konsekwencji pozwany nie może narzucać im sposobu jej naprawienia.

Ponadto nie można nie zauważyć tego, iż powódki uzyskały negatywne stanowisko Prezydenta (...) na ich formalny wniosek, gdyż w piśmie z października 2013 roku stwierdzono, że (...) nie oferowało i nie oferuje gruntu o którym mowa w art. 7 ust. 4 dekretu (...). Natomiast nie można powódek obarczać negatywnymi konsekwencjami nienadania tej odpowiedzi przez właściwy organ administracyjny formy decyzji administracyjnej.

Przy tym jedynie na marginesie należy wskazać, iż pierwotny zarzut pozwanego niewykorzystania drogi administracyjnej przysługującej na gruncie art. 160 § 5 k.p.a. jest również bezzasadny. Decyzja Kolegium stwierdzająca wadliwość decyzji pierwszej instancji, została wydana w dacie kiedy art. 160 kpa już nie obowiązywał z tej przyczyny dochodzenie odszkodowania w trybie art. 160 § 5 k.p.a. nie jest możliwe. Powyższe również potwierdza postanowienie Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. z dnia 29 listopada 2010 roku jak i wyżej powołany wyrok Sądu Najwyższego, z którego bezpośrednio wynika, iż zastosowanie w niniejszej sprawie znajdzie jedynie art. 160 k.p.a. w § 1, 2, 3 i 6 z pominięciem § 4 i 5.

Po ustaleniu, że roszczenie powódek nie jest przedwczesne należało zająć się kwestią jego zasadności w świetle przesłanek zawartych w przepisie art. 160 k.p.a..

Przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 sierpnia 2004 roku stanowił w § 1 że stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Z kolei § 2 tego przepisu stanowił, że do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego z wyłączeniem art. 418 tego Kodeksu. Wedle § 3 art. 160 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji, w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Zgodnie natomiast z § 6 art. 160 k.p.a. roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1.

Przepis art. 160 k.p.a. nie zawiera żadnej regulacji dotyczącej przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną wadliwą decyzją administracyjną, odsyłając w tym zakresie do przepisów kodeksu cywilnego. Z uwagi na publicznoprawny charakter decyzji administracyjnych i organów je wydających istotne znaczenie dla określenia przesłanek tej odpowiedzialności ma przepis art. 417 k.c.. Ponadto w zakresie określenia rozmiaru szkody i związku przyczynowego między wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej, a szkodą zastosowanie znajdują także przepisy art. 361 – 363 k.c. Powyższe determinuje również zakres faktów, które obowiązana jest udowodnić strona domagająca się odszkodowania z tego tytułu.

Zgodnie z art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W takiej sytuacji powódki powinni w niniejszej sprawie udowodnić istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wadliwej decyzji z dnia 14 stycznia 1960 roku, a powstaniem rzeczywistej szkody w ich majątku.

Mając na uwadze materiał dowodowy zgromadzony w sprawie Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że strona powodowa wykazała, że wydanie niezgodnej z prawem decyzji z dnia 14 stycznia 1960 roku spowodowało, iż poniosła

szkodę w postaci braku możliwości uzyskania prawa użytkowania wieczystego do części nieruchomości stanowiącej działkę gruntu położoną w W. przy ul. (...) oznaczonej nr hip. „Osada W. D. nr 1 – (...)”. Przy czym nie można zgodzić się z pozwanym Skarbem Państwa, że decyzja z dnia 14 stycznia 1960 roku nie może stanowić źródła szkody powódek, albowiem poprzednik prawny powódek nie mógł uzyskać prawa własności czasowej (później prawa użytkowania wieczystego) z uwagi na obowiązujący wówczas miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który dla spornego gruntu przewidywał zabudowę spółdzielczą wielokondygnacyjną.

Zdaniem Sądu należy jedynie podzielić pogląd pozwanego Skarbu Państwa, iż w dniu 14 stycznia 1960 roku, a więc w dacie wydania wadliwej decyzji przez Prezydium Rady Narodowej, na obszarze obejmującym nieruchomość położoną przy ul. (...) obowiązywał planem zagospodarowania przestrzennego terenów W.S.M. przy Al. (...) ogłoszony w dniu 16 października 1948 roku obwieszczeniem Przewodniczącego (...) (...) w Monitorze Polskim nr 77, poz. 691. W toku procesu również strona powodowa przychyliła się do tego stanowiska. Jeżeli chodzi o obowiązywanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów W.S.M. przy Al. (...), to Sąd podzielił stanowisko pozwanego.

Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszym postępowaniu Sąd nie może badać i ustalać, czy odmowa przyznania własności czasowej była uzasadniona. W tym zakresie Sąd orzekający w pełni podziela stanowisko zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2014 roku, sygn. akt I CSK 419/13, LEX nr 1523435) zgodnie z którym „kwestia badania, czy odmowa przyznania własności czasowej była uzasadniona w świetle uregulowań planu zabudowania obowiązującego w chwili wydania orzeczenia administracyjnego, uznanego następnie za nieważne, należy do drogi postępowania administracyjnego. Nie ma prawnie przewidzianych podstaw do analizowania jej w postępowaniu sądowym. Prowadziłoby to do niedopuszczalnego wkraczania w kompetencję zastrzeżoną dla drogi postępowania administracyjnego i do pozbawionej ustawowego umocowania kontroli przez sąd powszechny decyzji nadzorczej. Sąd nie może badać i ustalać, czy odmowa przyznania własności czasowej była uzasadniona”.

Jednak gdyby nawet nie przyjąć tego poglądu to miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów W.S.M. przy Al. (...) przewidywał dla przedmiotowej nieruchomości przeznaczenie terenu pod zespoły mieszkaniowe budownictwa społecznego wraz z terenami przeznaczonymi pod budynki i urządzenia użyteczności publicznej, współzycia społecznego, na cele kulturalne, oświatowe i zaopatrzenia, garaże zbiorowe i postoje, niezbędne dla mieszkańców obszaru objętego planem.

W takiej sytuacji zdaniem Sądu należy podzielić stanowisko strony powodowej, że opisane przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego nie wykluczało możliwości przyznania prawa własności czasowej dla przedmiotowego gruntu.

Wobec tego Sąd doszedł do przekonania, że zostały spełnione przesłanki z art. 361 § 1 k.c., a więc pomiędzy wadliwą decyzją a szkodą powódek zachodzi adekwatny związek przyczynowy. Uszczerbek majątkowy po stronie powódek jest normalnym następstwem niezaspokojenia uprawnienia do przyznania im udziału w prawie użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 689 m^{((2))}. W ocenie Sądu uszczerbek majątkowy wynikał z niezaspokojenia uprawnienia do przyznania prawa wieczystej dzierżawy lub prawa zabudowy (własności czasowej, użytkowania wieczystego) gruntu objętego działaniem dekretu z 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) stanowi stratę w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. i zarazem szkodę rzeczywistą w znaczeniu art. 160 § 1 k.p.a. (zobacz: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, I ACa 1729/13 LEX nr 1477357).

W tej sytuacji Sąd uznał, że w niniejszej sprawie zdarzeniem wywołującym szkodę było wydanie wadliwej decyzji Prezydium Rady Narodowej (...) z dnia 14 stycznia 1960 roku w którym to orzeczeniu odmówiono dotychczasowemu właścicielowi przyznania prawa własności czasowej do spornej nieruchomości. Wadliwość tej decyzji została potwierdzona decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 16 listopada 2007 roku. Wadliwa decyzja z 14 stycznia 1960 roku doprowadziła do tego, że prawo wieczystego użytkowania gruntu położonego w W. przy ul. (...), nie weszło do majątku powódek lub ich poprzedników prawnych.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że roszczenie powódek o odszkodowanie dotyczące dawnej nieruchomości położonej przy ul. (...) oznaczonej nr hip. „Osada W. D. nr 1 – (...)” jest uzasadnione wobec spełnienia przesłanek uregulowanych w przepisach art. 160 § 1 i 2 k.p.a. w zw. z art. 361 § 1 k.c..

Wysokość należnego powódkom odszkodowania została wyliczona zgodnie z wartością prawa użytkowania wieczystego dawnej nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) oznaczonej nr hip. „Osada W. D. nr 1 – (...)”, według stanu z dnia 14 stycznia 1960 roku, a więc z chwili wydania decyzji administracyjnej, która wywołała szkodę w majątku powódek. Jeżeli chodzi o ceny to należało wziąć pod uwagę ceny aktualne zgodnie z treścią art. 363 § 2 k.c. Ponadto do prawidłowego wyliczenia odszkodowania należało wziąć pod uwagę przeznaczenie nieruchomości w chwili wydania decyzji z 14 stycznia 1960 roku (zobacz: wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2014 roku sygn. akt I CSK 695/13) tj. przy zastosowaniu przeznaczenia wynikającego z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów W.S.M. przy Al. (...) ogłoszony w dniu 16 października 1948 roku obwieszczeniem Przewodniczącego (...) m. st. W. w Monitorze Polskim nr 77, poz. 691.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd ustalając wysokość odszkodowania oparł się na opinii biegłego J. B. przyjmując wartość rynkową prawa użytkowania wieczystego części gruntu dawnej nieruchomości gruntowej położonej przy ul. (...) w W. (nr hip. „Osada W. D. nr 1 – (...)”), na kwotę 2 688 000 złotych.

W związku z tym, że każda z powódek odziedziczyła po swoich poprzednikach prawnych udziały w roszczeniach odszkodowawczych związanych z przedmiotową nieruchomością, to szkoda jaką każdy z powódek poniosła jest proporcjonalna do jej udziału.

Wobec tego, że M. J. przysługiwał udział w wysokości 3/9 należało więc zasądzić od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na jej rzecz kwotę 896 000 złotych. Z. G. również przysługiwał udział w wysokości 3/9 wobec czego należało zasądzić od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na jej rzecz kwotę 896 000 złotych. B. S., M. B. i A. S. (1) przysługiwał udział w wysokości po 1/9 dla każdej z nich, wobec czego należało zasądzić od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na ich rzecz kwoty po 298 666 złotych.

O odsetkach sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. przyjmując, iż uzasadnione było zasądzenie odsetek ustawowych od daty wyrokowania z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia.

W toku procesu powódki wielokrotnie modyfikowały swoje roszczenie zarówno co do wysokości jak i żądania odsetkowego. Biegły w toku procesu wydawał opinię uzupełniającą w których uaktualniał stawki przyjęte w opinii pierwotnej, tym samym zasądzenie odsetek od daty wcześniejszej niż wyrokowanie w niniejszej sprawie byłoby nieuzasadnione. W niniejszym przypadku zasądzenie, oprócz odsetek za opóźnienie od daty wyrokowania, żądanych uprzednio odsetek prowadziłoby do kompensaty uszczerbku pokrytego już przez kwotę odszkodowania ustalonego zgodnie z zasadą przewidzianą w art. 363 § 2 k.c.. Pogląd taki znajduje potwierdzenie chociażby w orzecznictwie Sądu Najwyższego (I CSK 524/08, I CK 113/05, I CK 569/04, III CZP 105/94, III CKN 823/98, III CKN 1331/00, I CSK 262/09).

W związku z powyższym sąd oddalił roszczenia powódek w zakresie żądania odsetek za okres sprzed 12 maja 2015 roku.

W tym miejscu należy stwierdzić, iż biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd doszedł do przekonania, że niezasadny okazał się również zarzut przedawnienia podnoszony przez pozwany Skarb Państwa. Pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 15 listopada 2010 roku, a zatem mając na uwadze, że początkiem zdarzeń wywołujących szkodę jest decyzja z dnia 14 stycznia 1960 roku, która została uznana za wydaną z naruszeniem prawa dopiero decyzją z dnia 16 listopada 2007 roku, należało stwierdzić, że pozew został wniesiony przed upływem terminu przedawnienia wynikającego z art. 160 § 6 k.p.a. Zgodnie z tym przepisem roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana

z naruszeniem przepisu art. 156 § 1. Ponadto w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 roku, sygn. akt III CZP 78/14, zaprezentowano pogląd zgodnie z którym „Jeżeli w wyniku wydania przed dniem 1 września 2004 r. decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, strona poniosła szkodę, a właściwy minister lub samorządowe kolegium odwoławcze stwierdziło - po tym dniu, lecz przed dniem 11 kwietnia 2011 r. - nieważność tej decyzji albo jej wydanie z naruszeniem prawa, termin przedawnienia roszczenia o odszkodowanie przewidziany w art. 160 § 6 k.p.a. rozpoczyna bieg z chwilą bezskutecznego upływu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, a w razie jego złożenia - z chwilą wydania decyzji po ponownym rozpatrzeniu sprawy”.

W takiej sytuacji nawet gdyby bieg terminu przedawnienia liczyć od dnia wydania decyzji SKO tj. od 16 listopada 2007 roku, to bieg terminu przedawnienia został przerwany przez złożenie pozwu w niniejszej sprawie w dniu 15 listopada 2010 roku (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma podstaw aby bieg terminu przedawnienia liczyć zgodnie ze stanowiskiem strony pozwanej tj. od dnia wydania decyzji z dnia 14 stycznia 1960 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. uznając, że kosztami procesu powinna zostać obciążona strona pozwana w całości gdyż powódki wygrały niniejszy proces w całości.

Sąd szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.